

KUTSESTANDARD

Suuhügienist, tase 6

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Suuhügienist, tase 6	6

A-osa KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus

Suuhügienist on suutervishoidu edendav ja suutervisekasvatust korraldav ning praktilist kliinilist ravitööd tegev spetsialist. Ta töötab hambaravis meeskonna liikmena (näit hambaarst, hambaraviõde, õde, hambaarstiabi, hambaarsti assistent, hambatehnik jt). Suuhügienist ravib ja nõustab üksikisikut ja inimeste grappe eesmärgiga saavutada optimaalset suu ja hammaste tervist. Suuhügienist töötab hambaravikabinetis, mis koos sisutusega tagab nii patsiendile kui personalile turvalise keskkonna. Ta lähtub oma tegevuses meditsiinitöötaja kutse-eetikast. Suuhügienist jagab erialaseid teadmisi koolitustel, rakendab neid ja on avatud koostööks erinevate partneritega suutervise edendamisel. Vajadusel algatab ja juhib uurimisprojekte, kutsealast (erialast) tööd puudutavate komisjonide töökorraldust ning toetab kaastöötajate ja (üli)õpilaste kutsealast arengut.

A.2 Tööosad

- A.2.1 Diagnostiliste, profülaktiliste ja raviprotseduuride teostamine suuõõnes
- A.2.2 Individuaalse või rühma tervisekasvatuse ennetustöö läbiviimine suu- ja hambahaiguste valdkonnas
- A.2.3 Instrumentide ja seadmete hooldamine

Valitavad tööosad

- A.2.4 Haldustöö

A.3 Töö keskkond ja eripära

Suuhügienist töötab tavaliselt hambaravi tööks sobivas keskkonnas (hambaravikabinetis, lasteasutustes, hooldekodus jm). Esineb sundasendis töötamist ja rutiinseid liigutusi. Töö inimestega eeldab toimetulekut erinevate inimgruppidega. Oluline on kasutada töös isikukaitsevahendeid (nt tööriietus, sh näomaskid, kaitsekindad, prillid, lihtsalt puhastatavad jalanõud jm). Suuhügienist võib töös kokku puutuda erinevate tervistkahjustavate faktoritega (näit füüsilised, keemilised, bioloogilised, füsioloogilised, psühholoogilised), mis võivad olla riskiteguriks töötaja tervisele.

A.4 Töövahendid

Hambaravis kasutatavad töövahendid ja seadmed (nt hambaravitoor, puurmasin, ultraheliinstrument, hammaste survepesur (air-flow) jm) ning käsiinstrumendid (näit sond, peegel, pintsetid, parodontoloogilised käsiinstrumendid jm). Suuhügienist kasutab töös profülaktilisi puhastusvahendeid (nt poleerimispastad, pulbrid, harjad jm) ning anesteetikume, antimikroobseid, antiseptilisi ja mikroobseid lokaalseid ravimeid (nt geelid, loputuslahused jm).

A.5 Tööks vajalikud isikuomadused

Suuhügienisti kutse eeldab teenindus- ja suhtlemisvalmidust, pingetaluvus, otsustusvõimet, korrektsust ja täpsust.

A.6 Kutsealane ettevalmistus

Suuhügienist on erialase rakenduskõrghariduse või bakalaureuse õppe läbinud spetsialist.

A.7 Enamlevinud ametinimetused

Suuhügienist

A.8 Regulasioonid kutsealal tegutsemiseks

Puuduvad.

B-osa

KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur

Selle kutse taotlemisel on nõutav kohustuslike kompetentside B.2.1 – B.2.3 ja B.2.5 – B.2.6 tõendamine ning soovi korral valitava kompetentsi B.2.4 tõendamine.

B.2 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENTSID

B.2.1 Diagnostiliste, profülaktiliste ja raviprotseduuride teostamine suuõõnes

EKR tase 6

Tegevusnäitajad:

- 1) Kliinilise informatsiooni kogumine ja ravitöö planeerimine
 - a. Lähtudes suuõõne haiguste etioloogiast ja patoloogilistest protsessidest koostab anamneesi, mis hõlmab iseseisvalt tehtavat ekstra- ja intraoraalset uuringut. Selgitab välja süsteemsed kaasuvad haigused, allergiad ja kasutatavad ravimid ning kahjulikud harjumused, millest lähtudes korraldab ennetustööd, diagnoosimist ja patsiendi juhendamist;
 - b. vajadusel väljastab kirjalikult konsultatsiooniotsuse ja/või saatekirja erialaarstile suunamisega, et selgitada välja patsiendi suutervisega seonduvate probleemide põhjused;
 - c. teeb oma pädevuse piires röntgenülesvõtteid, mõistab ja tõlgendab röntgenoloogilisi leide, registreerib leiud patsiendi kaardile ning hoiustab röntgenülesvõtted nõuetekohaselt;
 - d. ravi planeerimisel hindab kriitiliselt teostatud kliinilis-laboratoorsete testide tulemusi, teeb iseseisvalt oma pädevuse piires diagnostilisi protseduure, tõlgendab saadud tulemusi ning kasutab neid raviplaani koostamisel;
 - e. teeb suusiseseid ja suuväliseid kliinilisi fotosid, hoiustab need ettenähtud korras;
 - f. võtab nõuetekohaseid jäljendeid ja valmistab diagnostilisi mudeleid, lähtudes raviarsti juhistest;
 - g. hindab süljeeritusfunktsiooni ja teeb vajalikud süljetestid, hindab ja kasutab tulemusi raviplaani koostamisel.
- 2) Menetlused ja ravitöö parodontoloogia valdkonnas
 - a. Lähtudes nõuete kohaselt hinnatud parodondi seisundist diagnoosib ning määratleb haiguse prognoosi ja koostab raviplaani;
 - b. jagab patsiendile adekvaatset teavet parodondi haiguste etioloogiast, ravivajadusest- ja prognoosist ning selgitab patsiendile arusaadavalt omavastutuse tähtsust suutervisest eest;
 - c. motiveerib ja nõustab patsienti koduste suuhügieeni vahendite kasutamise osas, lähtuvalt diagnoosist;
 - d. lähtudes diagnoosist teostab nõuete kohaselt supra- ja subgingivaalset hambakivi eemaldamist ning juure depureerimist (juure pinna silumine);
 - e. lähtudes patsiendi suuõõne ja hammaste seisukorrast ja kogutud kliinilistest andmetest tulenevast vajadusest teeb radioloogilisi ülesvõtteid ja mikrobioloogilist uuringut/külvi;
 - f. vastavalt tehtavatele protseduuridele valib ja käsitleb nõuete kohaselt nii roteeruvaid kui ka käsiinstrumente;
 - g. hindab nõuetekohaselt sekundaarseid parodondi etioloogia faktoreid;
 - h. lähtudes diagnoosist määratleb edasiste parodondi kirurgiliste protseduuride ja/või eriuuringute vajaduse ning koostab nõuetekohase informatiivse saatekirja;
 - i. arvestades kaasuvaid riskifaktoreid koostab patsiendist lähtuva esmase ravijärgse koduse suuhooldusprogrammi, mille põhjal hindab nõuetekohase ravi tulemusi ning vajadusel teostab omandatud teadmistest ja pädevuse piiridest lähtuvalt hamba tugikudede haiguste järelravi ning määratleb ja soovitab lisaprotseduure;
 - j. teeb iseseisvalt suuõõne pinna- ja infiltratsioonianesteesi protseduuride valutuks läbiviimiseks;
 - k. tegutseb nõuetekohaselt lokaalanesteesia võimalike komplikatsioonide tekkimise korral;
 - l. hindab nõuetekohaselt suu ja lõualuude sensoorset ja motoorset funktsiooni;
 - m. hindab nõuetekohaselt oklusiooni mõju parodontoloogilises ravis;

n. määratleb nõuetekohaselt hamba tugikudede haiguste järelravi vajaduse ja teostab järelravi patsiendi kliinilisest uuringust lähtudes.

3) Menetlused ja ravitöö suu limaskestahaiguste valdkonnas

- a. Hindab suu limaskesta seisundit ja muutuste avastamise korral suunab patsiendi eriarsti konsultatsioonile;
- b. teeb pehmete kudede limiteeritud diagnostilisi protseduure (nt tsütoloogiseks uuringuks kaape võtmine, kandidoosi analüüsi tegemine jt).

4) Menetlused karioloogia ja endodontia valdkonnas

- a. Diagnoosib enamlevinud suu-ja hambahaigusi ning patoloogilisi seisundeid, lähtudes patsiendi kliinilisest olukorrast;
- b. lähtudes hambakõvakudede haiguste tekkemehhanismidest määratleb patsiendi kuuluvuse riskirühma ning hindab ja rakendab sobivaid suuhaiguste ennetamise meetodeid;
- c. teostab kulunud ajutise täidise asendamist ning täidise viimistlemist ja poleerimist, lähtudes patsiendi kliinilisest seisundist;
- e. lähtudes diagnoosist hindab nõuetekohaselt fluoriteraapia ja/või hammaste silaneerimise vajadust ning teostab nimetatud protseduure (nt fluoriteraapiat ja hammaste silaneerimist).

5) Menetlused suukirurgia ja implantaloogia valdkonnas

- a. Teostab nõuetekohaselt ja vastavalt vajadusele mitteinvasiivseid haavapuhastuse protseduure;
- b. jälgib haava paranemist ja eemaldab hambaarsti korraldusel õmblused, haavakatte või dreni;
- c. lähtudes teostatud protseduurist ja suuhoolduse programmist nõustab patsienti koduste suuhügieeni protseduuride osas;
- d. analüüsib ja hindab infektsiooni leviku võimalusi ning lähtudes sellest planeerib edasisi protseduure, kasutatavaid vahendeid ja antiseptika meetodeid.

6) Menetlused restauratiivse ja proteetilise hambaravi valdkonnas

- a. Teavitab patsienti erinevatest proteesimisvõimalustest;
- b. hindab nõuete kohaselt patsiendi olemasolevate proteeside olukorda;
- c. lähtudes diagnoosist koostab individuaalse koduse suuõõne ja proteeside hooldusprogrammi ja jälgib täitmist;
- d. lähtudes kliiniku töökorraldusest valmistab ajutisi kroone ning hambumust tugevdavaid lahaseid, eemaldab ja/või tsementeerib ajutisi kroone.

7) Menetlused ortodontilise ravi valdkonnas

- a. Teavitab patsiente erinevatest ortodontilise ravi võimalustest ja eripäradest;
- b. hindab patsiendi kliinilisest uuringust lähtuvalt lõualuude sensoorset ja motoorset funktsiooni, hambumusanomaaliaid ning suunab patsiendi vajadusel eriarsti konsultatsioonile;
- c. lähtudes anamneesist ja patsiendi kliinilisest vaatlusest hindab nõuetekohaselt kahjulike harjumuste olemasolu, mis võivad põhjustada ja/või süvendada hambumusanomaaliat teket ja/või arengut ning nõustab patsienti;
- d. lähtudes diagnoosist koostab individuaalse koduse suuõõne-ja ortodontiliste vahendite hooldusprogrammi ning jälgib selle täitmist;
- e. teostab nõuetekohaselt ortodontilise ravi kestel suuõõne ja ortodontiliste vahendite puhastamist ning patsiendi suuhügieeni õpet ja kontrolli.

8) Menetlused hambaraviga seonduvalt farmakoloogia valdkonnas

- a. Selgitab usalduslikus vestluses patsiendi tarvitavad medikamendid;
- b. lähtudes patsiendi poolt manustatavatest ravimitest ja/või üldtervislikust seisundist arvestab hambaravi protseduuride käigus tekkida võiva seisundi halvenemisega ja annab selle ilmnemisel asjakohast esmaabi;
- c. selgitab ja põhjendab patsiendile arusaadavalt tarvitavate/määratavate ravimite manustamise viise ja korda, võimalikke kõrvalmõjusid ja nende ilmnemisel tegutsemist;
- d. kontrollivate küsimuste põhjal veendub, et patsient on adekvaatselt mõistnud jagatud informatsiooni ravimite manustamisest;
- e. hindab dieedi analüüsist ja anamneesist lähtuvalt ning patsiendi kaebuste ning suuõõne seisundi põhjal võimalikke organismi vitamiinide ja mineraalainete defitsiiti ning suunab patsiendi saatekirja alusel edasisteks uuringuteks ja konsultatsiooniks perearsti vastuvõtule;
- f. diagnoosist lähtuvalt analüüsib patsiendi medikamentoosse ravi vajadust ja määrab iseseisvalt või koostöös hambaarstiga ravimid (nt suulimaska haigused, igemehaigused) ning väljastab retsepti;

g. teostab nõuete kohaselt hambakatu keemilist kontrolli.

9) Menetlused erivajadustega patsientidega (nt puuetega, kroonilisi haigusi põdevad patsiendid jm)

a. Hindab nõuetekohaselt patsiendi üldtervislikku seisundit ja valib sellest lähtuvalt enda jaoks võimalikult ergonoomse tööasendi;

b. hindab nõuetekohaselt patsiendi seisundit ja vajadusel kaasab teisi spetsialiste patsiendi täiendavaks uurimiseks ja raviks;

c. ravi planeerimisel ja ravimisel arvestab süsteemseid haigusi põdevate patsientide, statsionaarsel ravil viibivate ja/ või erivajadustega patsientide suutervist mõjutavate teguritega;

d. anamneesist ja kliinilisest vaatlusest lähtuvalt hindab nõuetekohaselt süsteemsete haiguste avaldumise või olemasolu võimalust suuõõnehaigustena;

e. käsitleb nõuetekohaselt erivajadustega patsientide ravis kasutatavaid materjale ja instrumente;

f. identifitseerib ja määratleb haigused ja seisundid, mis võivad dieediga seoses ja/või tõttu mõjutada hammaste ja suuõõne seisundit ja tervist ning määrab vastava ravi (nt diabeetikud, kutsealast või harrastusest tingitud tegurid-kokad, degusteerijad, sportlased). Vajadusel sekkub, et ennetada haiguse teket (nt algav üld- ja/või suu- ja hammastehaigus).

Hindamismeetod(id):

Töökohal jälgimine ja situatsioonülesanne.

B.2.2 Individuaalse või rühma tervisekasvatuse ennetustöö läbiviimine suu-ja hambahaiguste valdkonnas

EKR tase 7

Tegevusnäitajad:

a. Arvestab oma töös sotsiaalseid, kultuurilisi ja keskkonnafaktoreid, mis mõjutavad inimese tervislikku seisundit;

b. rakendab iseseisvalt ja koostöös terviseala sektoritega (nt perearstid, ämmaemandad, tervisedendusspetsialistid, pedagoogid jt.) kogukonnapõhiseid preventatiivseid meetmeid (nt vanus, joogivee fluoriidi sisaldusest tingitud erinevused, erinevad tervisedendusprogrammid jne);

c. uurib, analüüsib ja salvestab andmeid suutervise, toitumise, üldtervise, haiguste, ravimite ja kahjulike ainete (nt narkootikumid, alkohol, tubakas jm) vahel ja/või nende vastastikkusest koostoimest, mis võivad mõjutada suutervist ja suuõõne haiguseid;

d. valdab informatsiooni tervishoiu-ja haiglateenuste kättesaadavusest ning edastab seda vastavalt vajadusele patsiendile;

e. rakendab tervise edendamise ja haiguste preventatsiooni põhimõtteid, arvestades sihtgruppi ja ühiskondlikku vajadust;

f. tunneb üksikisiku ja rahvastiku tervise riskitegureid (nt kaasasündinud ja omandatud haigused, sotsiaalne staatus jm) ning arendab ja viib ellu strateegiaid, et edendada tervisega seotud elukvaliteeti;

g. osaleb aktiivselt suutervise kasvatuse projektide algatamise või arendamise ja elluviimise protsessides.

Hindamismeetod(id):

Iseseisvalt ettevalmistatud ja peetud loeng suutervisest kindlale sihtgrupile.

B.2.3 Instrumentide ja seadmete hooldamine

EKR tase 6

Tegevusnäitajad:

a. Hooldab igapäevaselt instrumente ja seadmeid, sh roteeruvaid instrumente, lähtudes a- ja antiseptika nõuetest ning instrumendi ja seadmete kasutus- ja hooldusnõuetest;

b. teostab hambaravi käsiinstrumentide nõuetekohaseid desinfektisooni protseduure, jälgides kõiki a- ja antiseptika reegleid (näit teritab, komplekteerib, pakendab) ja steriliseerib instrumente ja seadmeid;

c. kontrollib regulaarselt kõikide töövahendite ja seadmete korrasolekut.

Teadmised:

1) Käsiinstrumentide ehitus ja kasutamine, sh käsiinstrumentide teritamine;

2) hambaraviseadmete kasutamine;

3) jäätmekäitlemine meditsiinis.

Hindamismeetod(id):

Töökohal jälgimine ja intervjuu.

VALITAVAD KOMPETENTSID

B.2.4 Haldustöö	EKR tase 6
Tegevusnäitajad: 1) Suhtleb koostööpartneritega; 2) hindab hambaravimaterjalide ja hügieenivahendite laoseisu, tellib vajalikke hambaravimaterjale või edastab tellimuse informatsiooni hambaravikliinikus vastava valdkonna eest vastutavale isikule ja 3) võtab vastu saabunud hambaravimaterjale; 4) ladustab hambaravimaterjale ettenähtud kohas ja peab arvestust materjalide laoseisu üle; 5) koostab suuhügieeni ja hambaravi teabematerjalidele või korraldab koostamise; 6) korraldab teabematerjalide olemasolu hambaravikabinetis ja kliinikus; 7) edastab informatsiooni toimuvate suuhügieeni ja hambaravi koolituste kohta kliinikus; 8) planeerib ja juhib hambaraviasutuse tööd kooskõlas kehtivate õigusaktidega. Teadmised: 1) hambaravimaterjalide tellimine ja ladustamine; 2) dokumenditöö alused; 3) hambaraviasutuse töö planeerimise, juhtimise ja turundamise alused. Hindamismeetod(id): Töökohal jälgimine ja intervjuu.	

KUTSET LÄBIVAD KOMPETENTSID

B.2.5 Nõustamine	EKR tase 6
a. küsitleb patsienti eesmärgiga koguda vajalikud üld- ja suutervist puudutavad andmed ja selgitab neid mõjutavad käitumuslikud harjumused; b. nõustab klienti/patsienti või tema hooldajat tervist säastvate/parandavate eluviiside järgimise osas; c. nõustab klienti/patsienti või tema hooldajat võimalike ravimite kõrval- ja/või koostoimest tingitud suuõõne muutuste korral, avastatud nähtude leevendamise ja ravi osas ja/või suunab vajadusel vastava eriala spetsialisti vastuvõtule; d. lähtudes erivajadustega- ja/või erihooldest vajavate klientide/patsientide suuhooldusega seotud probleemidest leiab ja soovib neile sobivaid lahendusi ja tooteid; e. valib kliendi/patsiendi eale, arengule ja vajadustele vastavaid suuhügieeni abivahendeid ja õpetab nende õiget ja efektiivset kasutamist; f. lähtudes kliendi/patsiendi tervislikust seisundist nõustab toitumisasaselt ja/või ravimite manustamise põhimõtteid selgitades; g. lähtudes hambumusanomaaliat etioloogiast hindab müofunktsionaalseid mõjusid näo kasvule hammaste lõikumise perioodil ning soovib ja selgitab lapsevanemale/hooldajale nende kõrvaldamise ravivõimalusi; h. vajadusel teavitab klienti hambaravis osutatavatest teenustest, nende osutamise tingimustest ja eeldustest. Hindamismeetod(id): Läbivaid kompetentse hinnatakse integreeritult kõigi teiste kutsestandardis toodud kompetentside hindamise käigus.	
B.2.6 Suuhügienist, tase 6 kutset läbiv kompetents	EKR tase 6
Tegevusnäitajad: a. väärtustab enesetäiendamist ning hindab oma arenguvajadusi, valib koolitusi ja teisi arengutegevusi; b. lähtub oma töös kutseala kvaliteedinõuetest; c. ravikaardi (terviselugu) ja staatuse nõuetekohane ja järjepidev ülesmärkimine ning täiendamine; d. lähtuvalt patsiendi kliinilisest seisundist ei halvenda patsiendi tervislikku seisundit vajalike protseduuride teostamisel; e. tõlgendab kogutud andmeid ja annab nende põhjal hinnangu patsiendi suuhügieeni- ja hammaste tervise hetkeseisundist ning selle võimalikust muutumisest. f. järgib isikliku hügieeni nõudeid, lähtudes a- ja antiseptika nõuetest g. oma tegevuses kasutab korrektset eesti keelt tasemel C1 ja võõrkeelt tasemel B1 (vaata lisa 2) Teadmised:	

- 1) kaasaegsed ravi- ja uurimismeetodid;
- 2) analüüsi- ja sünteesimeetodid;
- 3) haigused ja diagnostika, sh infektsioonhaigused ja nende profülaktika, diferentsiaaldiagnostika;
- 4) parodontoloogiliste haiguste etioloogia, patoloogia ja histoloogia;
- 5) karioloogiliste haiguste etioloogia, patoloogia ja histoloogia;
- 6) anatoomia ja füsioloogia alused;
- 7) mikrobioloogia ja immunoloogia alused;
- 8) farmakoloogia alused;
- 9) psühholoogia alused ja suhtlemine;
- 10) kirurgia ja implantoloogia põhialused;
- 11) proteetika põhialused;
- 12) ortodontia põhialused;
- 13) röntgenoloogia ja röntgendiagnostika;
- 14) geriaatria põhialused;
- 15) a- ja antiseptika kliinilises ravitöös;
- 16) esmaabi andmine;
- 17) töökeskkonna ohutusenõuded ja ergonoomika;
- 18) praksises kasutatavad arvutiprogrammid;
- 19) puhastus- ja desinfektsioonivahendid ning -meetodid;
- 20) toitumise alused;
- 21) projektijuhtimise alused, sh teavitustöö, koolitusprotsessi ülesehitus ja korraldamise põhimõtted, andragoogika põhialused;
- 22) kutsealaga seonduvad õigusaktid, sh andmekaitse.

Hindamismeetod(id):

Läbivaid kompetentse hinnatakse integreeritult kõigi teiste kutsestandardis toodud kompetentside hindamise käigus.

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	05-08122011-3.1/3k
2. Kutsestandardi koostajad	Stanislav Liskmann, Dental Art OÜ, Eesti Hambaarstide Liit Triin Linnamägi, Kliinik 32 OÜ, Eesti Hambaarstide Liit Tiina Sõlg, OÜ Ortodontiakeskus, Eesti Ortodontide Selts Laili Lutsar, OÜ V.J.Hambaravi, Eesti Süühügienistide Liit Terje Altosaar, Ode Hambaravi AS, Eesti Süühügienistide Liit Marju Luht, Robert Luht OÜ, Eesti Suuhügienistide Liit Eveli Hark, Kliinik 32 OÜ, Eesti Suuhügienistide Liit
3. Kutsestandardi kinnitaja	Tervishoiu ja Sotsiaaltöö Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	8
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	08.12.2011
6. Kutsestandard kehtib kuni	07.12.2016
7. Kutsestandardi versiooni number	3
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	3251 Hambaraviõed ja hambaravi keskastme spetsialistid
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	6
C.2 Kutsenimetus võõrkeeles	
Inglise keeles	Dental hygienist, level 6

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

SIHTASUTUS
Kutsekoda

ESF programm "Kutsete süsteemi arendamine"

C.3 Lisad

Lisa 1 [Tööosad ja tööülesanded](#)

Lisa 2 [Keelte oskustasemete kirjeldused](#)